

Tóth Mónika:
Melegházasság? Akkor vezessük be a poligámiát is!

Az Amerikai Legfelsőbb Bíróság 2015. június 26-i döntésében kimondta, hogy az Alkotmány Tizennegyedik Kiegészítése értelmében az azonos nemű párok házasságát minden államban engedélyezni kell, s minden államnak kötelessége elismerni egy más államban, azonos neműek közt kötött házasságot. A döntés azonban 5:4 arányban született meg, s a döntést ellenző négy bíró különvéleményei igen érdekes érvelést tárnak elénk.

Ez a döntés világszerte felkavarta a kedélyeket. Sokan örömmel fogadták, az egész Facebook szivárványba öltözött profilképekkel lett tele. Voltak azonban, akik kevésbé örültek a hír hallatán, s olyanok is, akik kifejezetten ellenezték. Így például az alabamai Pike County hagyatéki bírója kijelentette, hogy amennyiben azonos nemű párokat is össze kell adnia, akkor ő inkább különnemű párokat sem ad össze.¹

Mivel a döntés kapcsán 5 bíró alkotta a döntő többséget, több különvélemény is született.

- Különvéleményt fogalmazott meg a Legfelsőbb Bíróság (továbbiakban: Bíróság) elnöke (John G. Roberts, Jr.), melyhez csatlakozott Antonin Scalia és Clarence Thomas bíró is.
- Majd Antonin Scalia is írt egy különvéleményt, kifejezve, hogy maximálisan egyetért az elnök által adott véleménnyel, azonban szeretné felhívni a figyelmet az amerikai demokrácia Bíróság általi fenyegetettségére, ezért külön is kifejti mondanivalóját, melyhez Thomas csatlakozott.
- Ezt követően szerepel egy különvélemény Clarence Thomas részéről, melyhez Antonin Scalia csatlakozott.
- A különvélemények sorát pedig Samuel Anthony Alito, Jr. zárja, akinek véleményéhez Antonin Scalia és Clarence Thomas csatlakozott.

Mivel vezérelvünk, hogy egy téma alapos megismeréséhez szükséges mindkét oldal álláspontjának megismerése, fontosnak tartjuk a kisebbségi álláspont érveinek bemutatását is, hiszen az azonos neműek házasságával kapcsolatos döntést nem egyhangúan, hanem igen szoros, 5:4 arányban fogadta el a Bíróság.

I. Az elnök különvéleménye

¹ *Ha melegeket is össze kell adni, Alabamában inkább senkit nem adnak össze.* Elérhető: http://index.hu/kulfold/2015/06/26/ha_melegeket_is_ossze_kell_adni_alabamaban_inkabb_senkit_nem_adnak_ossze/ (Letöltve: 2015.06.30.).

A kérelmezők azt kívánták elérni, hogy azonos nemű párok is kifejezhessék szeretetüket és elkötelezettségüket a házasság intézménye által.² Roberts bíró felhívja a figyelmet arra, hogy bár az elmúlt hat évben tizenegy államban és a Columbiái körzetben tették lehetővé a választók és a jogalkotók, hogy azonos nemű párok is házasságot köthessenek, a Bíróságnak nem az a feladata, hogy eldöntse, legyen-e meglegházasság vagy sem. Mivel a Bíróság nem törvényhozó, a Bíróságnak az a feladata, hogy az Alkotmány alapján megmondja, mi a jog, nem pedig, hogy megmondja, szerinte mi kellene, hogy legyen.³ Szerinte a házassághoz való alapvető jog nem foglalja magában azt a jogot, hogy egy államot rávegyünk arra, változtassa meg a házasság fogalmát. Mivel maga az Alkotmány nem mondja meg, a házasság fogalmának mely értelmezése elfogadott, kizárólag az adott állam állampolgárai jogosultak kiterjeszteni a házasság fogalmát egy, az azonos neműeket is magában foglaló fogalomra.⁴

Roberts rámutat, hogy az amerikai társadalomban és politikában komoly viták folytak a meglegházasság kérdéséről, és jó úton haladtak az elfogadás felé, de ezt a vitát, melyben a társadalom is részt vett, most öt jogász véleménye lezárja, rákényszerítve az egész amerikai népre véleményüket. Úgy véli, a Bíróság nem tudta saját akaratát függetleníteni a döntéstől, és így ez a döntés már nem tiszta jogi ítélet. A bírák nem az alkotmányjog semleges elvei alapján hozták meg a döntést, hanem az alapján, hogy szerintük mit jelent a szabadság, illetve mit kellene, hogy jelentsen.⁵

Hangsúlyozza, hogy nem azzal nem ért egyet, hogy a házasság fogalmát kiterjesszék azonos nemű párokra is, hanem azzal, ahogyan a döntés megszületett. Ugyanis teljesen más, ha egy ilyen mérvű változás úgy következik be, hogy az állampolgárok választott képviselőik útján érik el, mint amikor öt jogász a saját véleményét „kényszeríti rá” a népre.

A kérelmezők a házassághoz való jogra és a házasság egyenlőségére hivatkoztak az ügyben, ám egyik sem kérdéses Roberts szerint, hiszen egyrészt az alkotmány deklarálja a házassághoz való jogot, másrészt megköveteli az államoktól, hogy egyenlően kezeljék a házassági jogokat. Az viszont már kérdéses, hogy mi keletkeztet házasságot, illetve pontosabban: hogy ki dönti el, mi keletkeztessen házasságot.⁶

Roberts a házasság évezredes gyökereiből indítja érvrendszerét, arra hivatkozik, hogy a házasság évezredekken keresztül egy férfi és egy nő szövetsége volt. Ennek jelentősége azonban nem feltétlen a történelmi gyökerekben rejlik, nem politikai mozgalmak, háborúk vagy vallási dogmák eredménye, és főleg nem azért jött így létre, hogy kizárja magából az azonos nemű párokat.⁷ Szerinte a házasság intézményének jelentősége abban rejlik, hogy „gyermeknek fogjanak olyan apától és anyától, akik elkötelezettek az iránt,

² Mátyás Ferenc: „A méltóságon esett sebeket nem mindig lehet gyógyítani egy tollvonással”. Ld. jelenlegi lapszámunkban.

³ *Obergefell v. Hodges* No. 14-556. számú döntés. Elérhető: http://www.supremecourt.gov/opinions/14pdf/14-556_3204.pdf (Letöltve: 2015.11.04.). 41. o.

⁴ Uo. 41. o.

⁵ Uo. 41-42. o.

⁶ Uo. 43. o.

⁷ Uo. 43. o.

hogy egy életen át tartó kapcsolat stabil körülményei között felneveljék őket”.⁸ Tehát a házasság célja alapvetően az utódok nemzése, mely a természetből fakadóan alapvetően csak férfi és nő között jöhet létre, a megszületett gyermek érdeke pedig azt kívánja, hogy az utódnemzés hosszantartó kapcsolat iránt elkötelezett nő és férfi közt történjen meg. Ezt az elköteleződést ismerte el a társadalom akként, amit ma házasságnak nevezünk. Azok számára, akik az alkotmányt megalkották, már ez a séma volt adott.⁹

Maga Roberts is leírja, hogy a házasság az idők során sokat változott, hiszen korábban az elrendezett házasságok, az érdekházasságok igen gyakoriak voltak. Ma már eljutottunk odáig, hogy az ember szerencsés esetben érzelmektől vezérelten köt házasságot. Azonban, ha jobban belegondolunk, az elrendezett házasságoknak és érdekházasságoknak nagy valószínűséggel nem a gyermeknemzés volt a célja, s nem ezért kötött meg. De Roberts is elismeri, hogy a többségnek igaza van abban, hogy a házasság történelme a folytonosság és változás egysége.¹⁰

Megjegyzendő, hogy korábban a különböző rasszokhoz tartozó felek közt sem volt megengedett a házasság, ám ez szintén megváltozott. S bár korábban az Egyesült Államok minden államában a férfi és nő közti házasság volt engedélyezett, 2003-ban Massachusetts Igazságügyi Bírósága úgy értelmezte az állami alkotmányt, hogy azonos nemű párokra is kiterjeszthető a házasság definíciója, 2009-ben pedig Vermont, New Hampshire és a Columbia körzet változtatta meg a házasság fogalmát annak érdekében, hogy azonos nemű párok is házasságot köthessenek. Ezt követően New York jogalkotója hozott hasonló törvényt, majd a Main állambeli választópolgárok szavazták meg ugyanezt.¹¹

A többség szerint a megfelelő törvényes eljárás záradékából (melynek megsértésére a kérelmezők hivatkoztak) vezethető le az azonos nemű párok házasságkötéshez való alapvető joga.¹² Roberts szerint azonban a megfelelő törvényes eljárás klauzula nem garantál minden olyan jogot, melynek egy ideális rendszerben léteznie kéne.¹³ S sérelmezi, hogy a Bíróság ezen döntéssel túllépte hatáskörét, mert bíróként nem arra köteles az ember, hogy saját társadalmi és gazdasági meggyőződésüket belevigyék a bírói döntésbe. Ők azért vannak ott, hogy a hatályos jog alapján ítéljenek. Úgy gondolja, hogy a döntés kizárólag a többség személyes meggyőződésén alapul, miszerint az azonos nemű pároknak is jogosultnak kellene lenniük házasságot kötni, s úgy véli, a Bíróság jelen döntésével nem pusztán figyelmen kívül hagyta az Amerikai Egyesült Államok teljes történelmét és hagyományait, hanem meg is tagadta ezeket.¹⁴

Szintén súlyos probléma, hogy azáltal, hogy a Bíróság döntötte el a kérdést: elfogadott legyen-e a meglegházasság, elvette a választópolgároktól a demokratikus döntés lehetőségét annak ellenére, hogy komoly viták folytak mind politikai berkekben, mind a társadalom egyéb köreiből a témához kapcsolódóan. Egyre többen támogatták az azonos

⁸ Uo. 44. o.

⁹ Uo. 45. o.

¹⁰ Uo. 47. o.

¹¹ Uo. 47-48. o.

¹² Uo. 49. o.

¹³ Uo. 50. o.

¹⁴ Uo. 61. o.

neműek házasságának elfogadását, azonban kérdéses, hogy mennyire könnyen fognak integrálódni a meleg párok a társadalomba azok után, hogy gyakorlatilag öt jogász véleménye válik kötelezővé az Egyesült Államok egész népére a melegházasság elfogadását, ezzel azt éreztetve, hogy az ő véleményük, az ő meggyőződésük, az ő jogaik nem számítanak. Mindez komoly aggályokat vet fel egy demokráciában. Nem melleleg szerencsésebb lehetett volna, ha az amerikai nép maga jut erre a döntésre, hiszen úgy a tolerancia a meleg párok felé már eleve adott lett volna.

Akkor miért nem engedélyezzük a poligámiát is?

Mivel a többségi vélemény a házassághoz való alapvető joghoz kapcsolódó precedenseket említi, Roberts fontosnak tartja megjegyezni, hogy ezen esetek egyike sem akarta megváltoztatni a házasság fogalmának lényegét, magját: a férfi és nő közti szövetséget. Ezek az esetek nem említik annak „jogát”, hogy rávegyünk egy államot a házasság fogalmának megváltoztatására. Ennél jóval tovább megy egyébként, azt mondja: ha már a házasság lényegét vesszük el, miszerint az egy férfi és egy nő között jön létre, és változtatjuk „két személy egyesülésévé”, miért nem változtatjuk meg a másik lényegi pontot is: azt, hogy két személy közt jön létre. Miért nem jöhet létre három vagy akár négy személy közt? Hiszen a világ számos országában ennek történelmi gyökerei vannak.¹⁵

A fentebb említettekből kiindulva ez a kérdés az azonos neműek házasságával össze sem hasonlítható, hiszen a homoszexuálisok esetében teljesen más komolyságú kérdéstről van szó, minthogy éppen egy vagy két személlyel van kedve valakinek házasságot kötni. Ezenkívül fontos, hogy az Amerikai Egyesült Államokon belüli jogról beszélünk, arról, hogy az Államokon belül élő azonos nemű személyek is házasságot köthessenek, nem pedig arról, hogy külföldi, teljesen más vallású minta alapján véletlenszerűen bevezessük a többnejűséget vagy többférjűséget. Nem lehet mérvadó, hogy más országok történelmében a többnejűségnek történelmi hagyományai vannak. Ha viszont bevezetnék, be kellene vezetni a többférjűséget is, hiszen diszkriminatív lenne a nőkre nézve, ha nekik csak egy férjük lehetne egyidejűleg. Ez viszont átláthatatlan káoszhoz vezetne.

Mielőtt bárki elítelné ezért a gondolatért, mentségére szóljon, kifejti, hogy ő sem gondolja, hogy az azonos neműek házassága egyenlő lenne a többnejűséggel/többférjűséggel. Azért hozta fel ezt a nézőpontot érvként, mert nyilvánvalóan van releváns különbség a két intézmény között, a panaszosok azonban nem mutattak rá ezekre. Amikor szóba került a többnejűség/többférjűség, csak annyit mondtak: „nem létezik ilyen intézmény”. Csakhogy pont ez a bökkenő: az azonos neműek házassága sem létezett intézményes formában.¹⁶

De visszatérve a döntésre: a többség hivatkozott emellett a magánélethez való jogra is, azonban Roberts szerint ezek nem támasztják alá a Bíróság érvelését, ugyanis a kérelmezők nem a magánélet háborítatlanságát keresik, ellenkezőleg: kapcsolatuk nyilvános elismerését kívánják, az ahhoz kapcsolódó megfelelő állam által biztosított

¹⁵ Uo. 59-60. o.

¹⁶ Uo. 60. o.

előnyökkel. Azt azonban Robert is elismeri, hogy a többség által szintén hivatkozott önmegvalósítás és önkifejezés szabadsága már alapot ad az érvelésnek, hiszen a házassághoz kapcsolódó választás lehetősége a személyes szabadságból fakad.¹⁷

II. Scalia különvéleménye

Amellett, hogy Scalia teljesen egyetért Roberts véleményével, érzékeltette a fenyegetés súlyát, melyet a Bíróság jelent az Egyesült Államokra, nyíltan bírói puccsnak nevezi a június 26-i döntést.¹⁸ Elmondja, hogy számára különösebb jelentőséggel nem bír maga a döntés, az azonban igen, hogy ki az, aki előírásokat ad.¹⁹ Ez a döntéshozó ugyanis, és az, aki 320 millió amerikai irányít – úgy tűnik – az Amerikai Egyesült Államok Legfelsőbb Bírósága. Hiszen a Bíróság létrehozott egy olyan szabadságot, melyet az Alkotmány és kiegészítései nem említenek, s a jelen döntés csökkenti a Bíróságról annak tiszta gondolkodása és józan vizsgálatai alapján kialakult hírnevét.²⁰ A fentiek azért sérelmesek álláspontja alapján, mert – mint ismeretes – a Bíróság bírját nem a nép választja, hanem az elnök nevezi ki őket a szenátus jóváhagyása mellett, s kinevezésük élethosszig tart. Ezért a jelenlegi kilenc tag véleménye nem reprezentálja az Egyesült Államok választópolgárainak véleményét.

A többségi döntés abból indul ki, hogy a Tizennegyedik Kiegészítés azon jogokat védi, melyeket a bírói testület szerint – amit ítéleteiben meg is indokol – védenie kell(ene). Ez pedig azért van így, mert azok az emberek, akik által a Bill of Rights és a Tizennegyedik Kiegészítés elfogadtatott, nem sejtették egy-egy szabadság minden dimenzióját. Scalia azonban hozzáteszi, hogy amikor az Alkotmány Tizennegyedik Kiegészítése ratifikálásra került (1868-as évről beszélünk), senki nem kételkedett annak alkotmányosságában, hogy a házasság egy férfi és egy nő közt jön létre, és nem kétséges, hogy az azonos neműek házasságáról kialakult vitát hagyni kell folytatódni.²¹

Azonban nem tesz említést egy igen lényeges dolgról, mégpedig, hogy a homoszexualitás csak 1975-ben került ki a Betegségek Nemzetközi Osztályozásából, egészen addig betegségként kezelték, jóval korábban pedig bűnnek is számított. Ergo valószínűleg eszükbe sem jutott az akkoriaknak, hogy azonos neműek közt létrejöhessen házasság. Ez akkora változás 1868-hoz képest, hogy nem lehet átsiklani felette, és a majdnem 150 évvel ezelőtt született Tizennegyedik Kiegészítésből visszavezetni, hogy valószínűleg gondolhattak-e erre vagy sem. Igen nagy a valószínűsége, hogy nem. Azért nem, mert a homoszexualitásról alkotott nézeteik egészen másak voltak, mint ma nekünk, hiszen ma már a pszichiátria, pszichológia tudománya is sokkal előrehaladottabb, mint 1868-ban. Nem pedig azért, mert hasonló tudással rendelkeztek erről a területről és mindezek ismeretében szándékosan ki akarták zárni az azonos neműek házasságát.

¹⁷ Uo. 57. o.

¹⁸ Uo. 74. o.

¹⁹ Uo. 70. o.

²⁰ Uo. 70. o.

²¹ Uo. 72. o.

„Felfedeztünk egy alapvető jogot!”

Ettől eltekintve azonban, ahogyan Roberts kifejtette, egy demokráciában valóban nem feltétlenül szerencsés ilyen súlyú döntésben ilyen módon döntést hozni, s egy olyan rendszer, mely alárendeltté teszi saját népét kilenc nem választott jogásznak, nem érdemli meg a demokrácia elnevezést. A bírákat jogi tudásuk és képességeik alapján választják, sikeres jogászok, akik a Yale-en, Harvardon szerezték jogi diplomájukat, ami eddig tökéletesen hangzik. Azonban:

- ezen kilenc ember közül négy New York-i származású,
- közülük nyolc keleti és nyugati parti államokban nőtt fel,
- nincs köztük egyetlen evangélikus vagy protestáns sem,²²

tehát nem mondhatni, hogy a bírói testület reprezentatív mintája az amerikai társadalomnak. Mindennek ellenére a többség meg vannak róla győződve, hogy az Egyesült Államok minden egyes állama 135 éven keresztül (ez a Tizennegyedik Kiegészítés és a meglegházasság Massachusetts általi elfogadása közt eltelt idő) sértette az Alkotmányt,²³ és felfedeztek egy alapvető jogot a Tizennegyedik Kiegészítésben,²⁴ melyen minden élő ember átsiklott a ratifikáció idején és azóta is.

A többségi vélemény szerint „a házasság sajátossága, hogy tartós köteléke által két személy együttesen más szabadságokat találhat, így például önkifejezést, intimitást, spiritualitást”.²⁵ Scalia jól érzékelhető szarkazmussal a következőt fűzte ehhez:

„Valóban? Ki gondolta, hogy az intimitás és a spiritualitás (akármit is jelentsen) szabadság? És ha az intimitás az, azt gondolhatnánk, az intimitás szabadságát inkább korlátozza a házasság, mint kiterjeszti. Kérdezzük meg a legközelebbi hippit! Az **önkifejezés** már valóban szabadság, de bárki, akinek hosszú ideje fennálló házassága van, tanúsíthatja, hogy ez a boldog állapot – finoman fogalmazva – inkább csökken, semmint kiterjed.”²⁶

III. Thomas különvéleménye

Thomas zseniális módon teljesen más irányból, a szabadság állammal való kapcsolata felől közelíti meg a kérdést. Szerinte a Bíróság meglegházasságot érintő döntése nemcsak magával az Alkotmánnyal kerül meg hasonulásba, hanem azon alapelvekkel is, melyre az egész amerikai nemzet épül. Hiszen 1787 előtt a szabadság a kormányzati tevékenység alóli szabadságot jelentette, nem pedig a kormányzat által adott előnyökre való jogosultságot.²⁷ Az Alkotmányt a szabadság ezen értelmezésének megőrzésére hozták létre megalkotói.

²² Uo. 74. o.

²³ Uo. 75. o.

²⁴ Uo. 75. o.

²⁵ Uo. 76. o.

²⁶ Uo. 76. o.

²⁷ Uo. 84. o.

A többség elveti a Függetlenségi Nyilatkozat által megfogalmazott gondolatot: hogy az emberi méltóság veleszületett.²⁸ Hiszen ezek szerint a többségi vélemény alapján az a kormányzattól, az államtól származik, az Alkotmány ilyen fokú torzítása pedig megfordítja az állam és az egyén kapcsolatát. A többségi vélemény megfelelő törvényes eljárás záradékára való hivatkozásra reagálva pedig Thomas is kifejti, hogy ez a klauzula nem lehet alapvető jog forrása, s egyetért azzal is, hogy a Bíróságot a saját nézőpontja, a saját érzelmei vezérelték a döntés meghozatalakor, nem kizárólag a jog alapján hozták meg döntésüket.

Amellett, hogy Thomas sem ért egyet azzal, hogy a Bíróságot alkotó néhány bíró hozzon döntést egy ilyen súlyú kérdésben, még kevésbé ért egyet azzal, hogy a kérelmezők érdekeik érvényesítése miatt egy kilenctagú testülethez fordulnak, s az így hozott döntést az egész nemzetre kötelezően alkalmazandóvá kívánják tenni. Különös tekintettel arra, hogy 35 államban bocsátották szavazásra a kérdést, és 35 államból 32-ben a házasság hagyományos fogalmát kívánták megtartani a választók, annak azonos nemű házasságra való kiterjesztése helyett. Thomas szerint az, hogy a kérelmezők ezzel nem értenek egyet, nem teszi azt kevésbé törvényessé.²⁹

Szerinte továbbá a megfelelő törvényes eljárás klauzula által alkalmazott szabadság annak történelmi gyökereiből fakadóan leginkább a mozgás szabadságát, a helyváltoztatás szabadságát jelenti. De még ha feltételezzük is, hogy a „szabadság” több, mint a fizikai korlátozástól való szabadság, akkor sem foglalja magában azokat a jogokat, melyeket a többségi vélemény belefoglaltnak tekint, hiszen az amerikai történelem során a személyes szabadság a kormányzati intézkedésektől való szabadságot jelentette, nem pedig a kormányzat által biztosított előnyökhöz való jogosultságot, mint ahogy arról már említést tettünk. Ha pedig ebben az értelemben vizsgáljuk a szabadságot, a kérelmezőket semmilyen módon nem fosztották meg ezen joguktól:

- együtt élhettek,
- békében együtt nevelhették gyermekeiket,
- még polgári házasságot is köthettek azokban az államokban, ahol elismerték az azonos neműek házasságát,
- szabadon mozoghattak az Egyesült Államok területén, bárhol letelepedhettek.³⁰

De nekik ez mégsem volt elég.

(Teljesen nyilvánvalóan azért nem, mert nem mindenhol élhettek ugyanazokkal a jogosultságokkal, mint az ellenkező nemű párok, s hiába mondjuk mi, akiknek minden jogosultságunk megvan ezek közül, hogy nekik ez nem jár. Minél inkább tiltjuk, ők annál jobban akarják. Kizárólag azért ne járjon nekik, mert más szexuális irányultságúak?)

A többségi vélemény úgy értelmezte a kérelmezők keresetét, mint hogy a szabadságot azáltal keresik és találják meg, hogy egy azonos nemű személlyel kötnek és tartanak fenn házasságot, úgy, hogy az törvényesnek tartott és ugyanazon jogok származnak belőle, mint az ellenkező nemű személyek közt fennálló házasság. Mivel azonban őket nem fosztották meg szabadságuktól, a szabadságot nem kereshetik ezáltal, írja Thomas. Így

²⁸ Uo. 93. o.

²⁹ Uo. 91. o.

³⁰ Uo. 86-87. o.

szerinte ez az értelmezés, mely gyakorlatilag az eredeti szabadság-értelmezés fordítottja, s ezáltal az egész döntés is járulékos károkat okoz majd Amerika alkotmányos rendjének más aspektusaihoz kapcsolódóan, a szabadság védelme helyett.³¹

Leírja, hogy az első telepesek közül sokan azért mentek Amerika földjére, hogy vallásukat bármiféle megszorítás nélkül gyakorolhassák. Ezért, amikor megérkeztek, kialakították saját vallási gyakorlatukat, melyet az Első Kiegészítés biztosít alkotmányos szinten.³² Ezt azért volt fontos kiemelni, mert Thomas szerint Amerikában – hasonlóképpen Európa számos országához – a házasság nem pusztán állami intézmény, egyben vallási is. Azáltal pedig, hogy államilag elfogadottá vált az azonos neműek házassága, a házasság állami és vallási vetülete konfliktusba kerül egymással. Éppen ezért kellett volna meghagyni Thomas szerint ezt a döntést a politikai folyamatnak és a népnek, nem pedig ilyen módon eldönteni a vitát.³³

Az amerikai Alkotmány egyébként nem tartalmaz „méltósági klauzulát”, de még ha tartalmazna is, az állam akkor sem lenne képes méltóságot úgymond „adományozni”, mivel az emberi méltóság az amerikai jog értelmében veleszületett. Ezért nem is vehető el az embertől az állam által.³⁴ Thomas azzal érvel, hogy a rabszolgák sem veszítették el méltóságukat az emberiségnél jobban, hiszen az állam engedélyezte rabszolgasorban való tartásukat. S folytatja azzal, hogy ha ők nem veszítették el méltóságukat, nem veszítették el a panaszosok sem, pusztán azért, mert az állam nem ad meg nekik bizonyos jogosultságokat, hiszen, ha az állam nem adhat méltóságot, nem is vehet el, nemde?³⁵

De lényeg a lényeg: az Amerikai Egyesült Államok Alkotmányát egyetlen igazságra alapozták: a személy szabadságára, mely valami, ami az államtól védendő, nem pedig valami, amit az állam nyújt az állampolgárok számára. Ez a döntés pedig félresöpri ezt az igazságot.³⁶ Mindezek miatt Thomas úgy véli, jelen döntésnek mind az Amerikai Egyesült Államok Alkotmányára, mind társadalmára nézve beláthatatlan következményei lehetnek.³⁷

IV. Alito különvéleménye

Alito is egyetért azzal, hogy a Bíróság előtt nem az volt a kérdés, hogy engedélyezzék-e az azonos neműek házasságát, hanem az, hogy erre a kérdésre az Alkotmány ad-e bármiféle választ. Nem ad. Meghagyja a döntést az egyes államok állampolgárainak. Nem szól az azonos neműek házasságáról, ennek ellenére a Bíróság többségi véleménye szerint a Tizennegyedik Kiegészítés megfelelő törvényes eljárás klauzulájának „szabadság” kifejezése magában foglalja ezt a jogot. Alito szerint annak érdekében, hogy öt nem választott bíró ne tudja a véleményét ráerőltetni egy egész népre, a Bíróság

³¹ Uo. 90. o.

³² Uo. 91. o.

³³ Uo. 92-93. o.

³⁴ Uo. 93. o.

³⁵ Uo. 94. o.

³⁶ Uo. 94. o.

³⁷ Uo. 95. o.

kimondta, hogy a megfelelő törvényes eljárás záradék „szabadság” kifejezése csak olyan jogok védelmére szolgálhat, melyek mélyen a nemzet történelmében és hagyományában gyökereznek. Az azonos neműek házasság pedig ebbe nem tartozik bele.

Hagyomány vs. boldogság

Alito megemlíti, hogy bár ma már sokak által vallott az a nézet, miszerint a házasság egészében a két házasulandó ember boldogságát célozza, ez nem a hagyományos nézet. Ugyanis évezredek óta a házasság célja az utódok nemzése volt. Álláspontja szerint az amerikai állam a házasság hagyományos definíciójával elősegíti, hogy a születendő gyermek a lehető legjobb légkörben, hosszan tartó kapcsolatban, biztonságos egységben nevelkedjen, s ez más együttélési formákban nincs meg.³⁸ Tehát ha egy azonos nemű pár tagjai szeretik egymást, évek óta együtt élnek, megvalósítják a házasság minden egyéb feltételét a különeműség követelményén kívül, akkor náluk a gyermek nem nőne fel ilyen közegben pusztán azért, mert nem ellenkező neműek? Ha a párok nem ellenkező neműek, ők nem teremthetik meg a legjobb légkört, nem alkothatnak biztonságos egységet?

Alito elismeri, hogy a házasság ezen értelmezése ma már nem igazán népszerű, hiszen a házasság és az utódok nemzése közti kapcsolat mára már megkopott: az országban a gyermekek 40%-a egyedülálló anyához születik.³⁹ Mivel nem túl erős a kapcsolat az utódnemzés és a házasság között, hiszen utódnemzés házasság fennállása nélkül is történik, s a leírás alapján a házasságban inkább már saját boldogulásukat keresik a párok, nem lett-e volna ésszerű feladni a hagyományos definíciót, esetleg megtartani vallási keretek között? Hiszen az egyházi és polgári házasság már rég elkülönült egymástól. A vallásos személyek továbbra is köthetnek házasságot egyházuk előtt, emellett köthetnek államilag elismert házasságot is. Miért ne köthetnének az azonos nemű párok is államilag elismert házasságot?

Sokan úgy gondolják, aláássa a házasság intézményét, ha azonos nemű párok is házasodhatnak. Ezzel szemben mások szerint épphogy erősítené.⁴⁰ De miért ásná alá? Ha a mindennapi élet más területein nem történhet szexuális orientáción alapuló megkülönböztetés, akkor az egyházi házasságtól elkülönült civil házasság esetén miért lehet őket megkülönböztetni? Érdekes a kérdés, hogy fontosabbak-e a civil házasság vallási gyökerei és a házasság hagyományos értelmezése a mindenkit megillető egyenlő bánásmódnál. Hiszen azáltal, hogy már törvényesen köthetnek házasságot, ők ugyanazon jogokat szerezték meg, melyekkel heteroszexuális társaik már eddig is bírtak. Azáltal viszont, ha a vallási gyökerek fontosabbak, egyenlő bánásmódról nem beszélhetünk. Érdekes továbbá, hogy a korábban bűn homoszexualitás pszichiátriai betegséggé vált, majd azok köréből is kikerült, tehát egy folytonos változás van jelen a területen, ez azonban mégsem gyűrűzhet be a jog világába. Miért ne változhatna meg utolsó lépésként a házasság fogalma is anélkül, hogy ez azoknak sérelmes lenne, akik már eleve bírtak az említett jogosultságokkal? Az említett rabszolgaság pedig miért szűnt meg?

³⁸ Uo. 99. o.

³⁹ Uo. 99. o.

⁴⁰ Uo. 101. o.

De térjünk vissza kicsit a többek által kritizált, öt bíró által hozott döntésre. Miért is hozhat kilenc bíróból öt döntést egy ilyen jellegű kérdésben? Mert a hatályos jog lehetővé teszi számukra. Ha egyhangú szavazással kellene döntést hozni, nyilván nem ez lenne a helyzet, de lehet-e hibáztatni őket azért, mert a másik négy bírától eltérően értelmezték a jogot? Felelősségre lehet-e őket ezért vonni? Nem. Megemlítik, hogy ez így nem demokratikus. Az demokratikus lenne, ha előre megmondanák nekik, milyen döntést hozzanak? A döntés bizonyára egyhangú lenne, de demokratikus lenne? Nem. A történelem során bizonyára adódtak olyan esetek, melyekben hasonlóan szoros volt az arány, és egy ilyen jellegű kérdésnél számítani is lehetett rá, hogy a döntés nem lesz egyhangú. Egyébként, ha 9 bíró egyhangú véleménye mondta volna ki ugyanezt, akkor már demokratikus lenne? Akkor jobban reprezentálná a nemzetet? Tekintve a 320 000 000:9 arányt, bátran kimondhatjuk: nem. Ha azonban ez gondot jelent, megkérdőjelezi az alkotmányosságot, a demokráciát pedig alapjaiban rengeti meg, érdemes lenne átgondolni, jól van-e az, ha a Legfelsőbb Bíróság döntést hozhat az egész Egyesült Államokra kiterjedő hatállyal. Ha igen, akkor nincs miről beszélni.

Nem a döntés lényege a problémás

Roberts, Scalia, Thomas és Alito bírák tehát, mint említettem, nem azt tartották problémásnak, hogy már azonos nemű párok is köthetnek házasságot. Pusztán a döntéshozatal módját sérelmezték, de azt nagyon. A különvélemények szellemének érzékeltetése érdekében záró gondolatként az Amerikai Legfelsőbb Bíróság elnökét idézném:

„Ha azon amerikaiak közt vagy – légy bármilyen szexuális irányultságú –, akik szerencsésnek tartják a házasság fogalmának az azonos neműek házasságára történő kiterjesztését, ünnepeld a mai döntést! Ünnepeld a kívánt cél elérését! Ünnepeld a partner iránti elköteleződés kifejezésének új formáját! Ünnepeld az új előnyök elérhetőségét! De ne ünnepeld az Alkotmányt! Annak semmi köze hozzá.”⁴¹

⁴¹ Uo. 69. o.